

PLANTEAVL
Kontakt: Kaj Lund Sørensen
kls@effektivtlandbrug.dk
61 20 96 67

- Der skal være betydelige skader i hveden, før tabet overstiger 20 procent

Landskonsulent vurderer, at der skal et udbyttetab på mindst 20 procent til i vinterhvede, før omsåning er aktuelt og op mod 30 procent før en isåning af vårbyg er rentabel.

Den lange vinter kan have skadet vintersæden flere steder. Både den sene etablering under ikke optimale forhold, det som følge heraf begrænsede rodnede i kombination med en udtørring af jorden samt perioder med barfrost og blæst kan resultere i afgrødeskader.

- Derfor kan det igen i år komme på tale, at så arealer med vintersæd om, vurderer landskonsulent Morten Hastrup.

Han beskriver i PlanteNyt på Landbrugsinfo de forhold, man bør tage højde for, når beslutningen om omsåning skal træffes.

Begræns tabet

Udfordringen består i at vurdere omfanget af skaden, og på baggrund af den vurdering, at begrænse tabet mest muligt. På markniveau skal det derfor vurderes, om en egentlig omsåning kan være rentabel, om en isåning i dele af marken er den rigtige løsning eller om der er bedst økonomi i bare at lade vintersæden selv kompensere for skaderne.

- Erfaringer fra tidligere år peger på, at især vinterbyggen kan være hårdt ramt. Det er ikke givet, at vinterbyggen vil udvikle sig tilfredsstillende, selvom den har grønne blade og friske rodspirer.

Vinterbyg kræver god start

- Brune hjertesud er et tegn på, at afgrøden har lidt skade. Vinterbyggen skal hurtigt fra start, hvis den skal give et godt udbytte. Den har derfor ikke tid til at bruge en måned på at regenerere, forklarer landskonsulent ved Videncentret.

- I vinterhvede er det muligt at iså vårbyg, der vil modne nogenlunde samtidig med vinterhveden, siger landskonsulent Morten Hastrup. Han understreger samtidig, at man først skal i marken for at tjekke, om der er aktiv rodvækst i form af nye hvide rødder, og om der er begyndende bladvækst. (Arkivfoto: Anne-Marie Glistrup)

Erfaringer fra både midten af firserne og de seneste vintre tyder ikke på, at plantetallet er en entydig indikator for udbyttepotentialet i marken. I flere tilfælde blev der således opnået tilfredsstillende udbytter, selv ved en plantebestand på under 100 pr. kvadratmeter, mens udbyttet i andre tilfælde blev under 20 hkg ved et plantetal på over 200 pr. kvadratmeter. Derfor er planternes kondition, sammen med vækstforholdene i løbet af april, ifølge Morten Hastrup mindst ligeså afgørende.

I vinterbyg anbefaler han, på grund af den tidlige modning, ikke at iså vintersæd. Derfor skal beslutningen om omsåning træffes så tidligt, at det endnu er muligt at få fuldt udbytte af den alternative afgrøde.

- Når det drejer sig om vinterbyg, bør tvivlen som regel ikke komme afgrøden til gode, mener Morten Hastrup.

Hvede kan komme sig

Vinterhvede har, ifølge Morten Hastrup, bedre tid til at komme sig efter en vinterskade end vinterbyggen. Samtidig har vinterhvede ofte en bedre evne til at kompensere, når foråret kommer.

- En vinterhvedemark med et tilstrækkeligt antal planter med friske hjertesud og nye rødder bør som udgangspunkt have en chance. Man skal derfor i marken for at vurdere, om der er aktiv rodvækst i form af nye hvide rødder og om der er begyndende bladvækst.

- Evnen til at kompensere er blandt andet afhængig af sorten, men selvfølgelig også af vækstbetingelserne i vækstsæsonen.

I buskningsstærke sorter

- I buskningsstærke sorter, som for eksempel Hereford, Jensen og Mariboss, kan et plantetal på cirka 50 procent af det tilstræbte give grundlag for et tilfredsstillende udbytte, hvis afgrøden i øvrigt er vel etableret og nogenlunde ensartet fordelt i marken, pointerer han.

Svenske forsøg med kraftig udvintring i 2012 indikerede at netop sorterne Mariboss, Jensen og især Hereford har en evne til at kompensere for skader forårsaget af vinteren. Et reduceret plantetal i for eksempel brødhvedesorterne Genius, JB Asano og Tuareg kan derimod resultere i et større udbyttetab, fordi disse sorter er knapt så gode til at kompensere.

Isåning en mulighed

- I vinterhvede er det muligt at iså vårbyg, der vil modne nogenlunde samtidig med vinterhveden, påpeger konsulent.

For landmænd der selv fodrer kornet op, vil isåning af vårbyg kun få meget begrænset betydning for afgrødens værdi. Kornsælgende landmænd må i nogle tilfælde påregne en lidt lavere afregningspris, når afgrøden

afregnes til grovvarefirmaet. Erfaringer fra de to seneste år viser, at såmaskiner, der egner sig til direkte såning, for eksempel skiveskærsmaskiner, er i stand til at iså vårbyg uden at skade den overlevende vintersæd væsentligt. På jord med god struktur, hvor der ikke er behov for en jordløsning, kan denne metode derfor anbefales.

Hvornår er isåning aktuelt?

I tabellen er det beregnet, hvilket udbytte der skal til i den isåede vårbyg, før det økonomiske resultat er det samme som i en vinterhvedeafgrøde, der er overvintret ringe. Det er forudsat, at der er tale om mindre områder i marken, hvor behandlingen i resten af sæsonen vil være nogenlunde den samme som i resten af vinterhvedemarken. Beregningerne er gennemført ved to udbytniveauer i vinterhvede samt to afregningspriser for afgrøden, hvor den høstede afgrøde (hvede i blandet byg) afregnes til henholdsvis samme pris som den »rene«

vinterhvede og til en pris, der er fem kroner lavere pr. hkg.

På bedrifter, hvor alternativet til vinterhvede er malthyg, kan decideret omsåning være aktuelt. I PlanteNyt 776 er der også beregnet ligevægtsudbytter for omsåning af vinterhvede til malthyg ved stigende udbyttetab i vinterhvede.

For tidligt at afgøre

Ifølge beregningerne skal der forventes et udbyttetab på mindst 20 procent, før omsåning af vinterhvede er rentabel og op mod 30 procent, hvis isåning af vårbyg skal være rentabel.

- Tidligere års erfaringer viser, at der skal ganske betydelige skader til, før tabet i vinterhveden overstiger 20 procent.

- Samtidig er det stadig for tidligt at afgøre eventuelle tvivlsomme markers skæbne. Det må vente, til vi når lidt længere ind i april måned, hvor planterne til gengæld skal være i god vækst med friske grønne blade og en aktiv rodvækst. Er de ikke det, bør en om- eller isåning overvejes, forklarer Morten Hastrup.

kls

Isåning af vårbyg sammenlignet med stigende udbyttetab i hvede

Normaludbytte vinterhvede	85 hkg pr. ha	75 hkg pr. ha
	Mindre pris for blandingsafgrøde	
Udbyttetab	0 -5	0 -5
10 pct.	83 86	74 77
20 pct.	74 78	67 70
30 pct.	66 69	59 62

Tabellen viser ligevægtsudbytter for isået vårbyg sammenlignet med vinterhvede med stigende udbyttetab og to afregningspriser. Der skal forventes relativt store udbyttetab - 30 procent eller mere - i vinterhveden, før isåning af vårbyg er rentabel. (Kilde: PlanteNyt 776)